



Mottaker  
Finansdepartementet  
Postboks 8008 Dep  
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 2024/0604-2

Saksbehandler: Johanne Bakken  
Saksansvarlig: Vegard Aandal-Nilsen

Dato: 03.02.2025

## Høringsuttalelse - NOU 2024: 22 Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning

### 1 Innledning

- (1) Konkurransetilsynet viser til høringsbrev fra Finansdepartementet 18. november 2024 der utredningen NOU 2024: 22 Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning er sendt på høring. Utredningen er utarbeidet av Sparebankutvalget som ble oppnevnt 25. august 2023 for å utrede kapitalstrukturen i sparebanker i sammenheng med mulighetene for å ivareta sparebankenes egenart og samfunnsfunksjon. Høringsfristen er satt til 3. februar 2025.
- (2) Konkurransetilsynet knytter i dette høringssvaret merknader til endringsforslagene som gjelder endring i regelverk for sparebankenes egenkapitalstruktur, endring i regelverk for omgjøring fra sparebank til aksjesparebank og endring av regelverk for utbetaling av kundeutbytte.

### 2 Utvalgets forslag til endringer

- (3) Sparebankutvalget foreslår å endre regelverket for sparebankenes egenkapitalstruktur slik at det ikke er tvil om kravene til ren kjernekapital i kapitalkravsforordningen (CRR) er oppfylt. Utvalgets vurdering er at regelverksendringer er nødvendig for å sikre at sparebanker får en egenkapitalstruktur som støtter opp om de formålene soliditetsregelverket er ment å ivareta. Sparebankutvalget mener at dersom sparebankers grunnfondskapital og eierandelskapital omdannes til aksjekapital, vil sparebankene få en egenkapital som i sin helhet tilfredsstillende kravene til ren kjernekapital etter CRR.
- (4) I utredningen er det redegjort for at mange sparebanker ønsker å beholde dagens juridiske form med adgang til å utstede egenkapitalbevis. Sparebankutvalget mener det er viktig at regelverket er fleksibelt slik at bankene ut fra egne prioriteringer og strategiske valg kan velge den selskapsformen som best vil tjene den enkelte bank, bankens kunder og berørte lokalsamfunn.
- (5) For å tilfredsstillende CRR-krav foreslår Sparebankutvalget at egenkapitalbanker, som alternativ til omdanning til aksjebanker, foretar endring i prioritetsrekkefølgen mellom eierandelskapital og grunnfondskapital, kombinert med forenklinger i regelverket og kapitalstrukturen.
- (6) Videre foreslår Sparebankutvalget å fjerne adgangen til å utbetale kundeutbytte. Utvalget viser til at adgangen til å utbetale utbytte til kundene bryter med den opprinnelige idéen om at grunnfondskapitalen skal virke i banken eller deles ut som gaver til allmenntilretteformål i området der banken ble opprettet. Kundeutbytte finansieres ved at banken utbetaler en andel av overskuddet som tilordnes grunnfondskapitalen. I motsetning til gaver er kundeutbytte fradragsberettiget i bankenes skatteregnskap og vil dermed påvirke bankenes overskudd etter

skatt. Sparebankutvalget vurderer at kundeutbytte er konkurransevridende, fordi sparebanker kan få et konkurransefortrinn i markedet.

### 3 Konkurransetilsynets merknader

- (7) Bankmarkedet er et stort og viktig marked for norske forbrukere. Velfungerende konkurranse mellom bankene bidrar til mer kostnadseffektiv drift, lavere priser og bedre løsninger for kundene. Et effektivt og fungerende bankmarked er også avgjørende for den økonomiske veksten og stabiliteten i Norge. For å sikre et velfungerende marked er det avgjørende å opprettholde en bred aktørbase. Bankmarkedet i Norge er karakterisert av få store og mellomstore banker og mange mindre sparebanker. Et fåtall banker har et landsdekkende geografisk nedslagsfelt, mens de fleste sparebankene er regionale eller lokale.
- (8) Over tid har det skjedd store endringer i markedsstrukturen i den norske banksektoren. I perioden 1960 til 2024 er antall sparebanker redusert fra rundt 600 til 80.<sup>1</sup> Konkurransetilsynet har sett med bekymring på de senere års utviklingen med økt grad av sammenslåing av banker i Norge<sup>2</sup>, blant annet drevet frem av regulatoriske krav og ulike kapitalkrav til IRB- og standardbanker.
- (9) Sammenslåing av banker fører til et økt konsentrasjonsnivå og kan redusere konkurransen i bankmarkedet. Særlig kan dette få store konsekvenser for konkurransen i lokale og regionale markeder utenfor de store byene der sparebankene har større markedsandeler og er viktige samarbeidspartene for lokalt næringsliv.
- (10) Konkurransetilsynet er bekymret for at forslagene fra Sparebankutvalget, samlet sett, kan føre til økt konsolidering innen sparebanksektoren. Tilsynet mener at utvalgets forslag om rettslig likestilling av omdanning til allmennaksjeselskap og omdanning til egenkapitalbevisbank, vil senke terskelen for å søke endring til aksjesparebank og derigjennom legger til rett for at flere sparebanker slår seg sammen.
- (11) Slik Konkurransetilsynet vurderer det har Sparebankutvalget foreslått å gi grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen lik prioritet. Dette kan føre til at eierkapitalbeviset devalueres i forhold til aksjer, og ytterligere bidra til et press for omdanning til aksjesparebanker.
- (12) Konkurransetilsynet er isolert sett positive til utvalgets forslag om å fjerne sparebankens mulighet til å utbetale kundeutbytte. Sparebanker som betaler ut kundeutbytte hevder at dette er et viktig verktøy for at sparebanker skal kunne konkurrere med de store forretningsbankene. Sparebankutvalget har vurdert at kundeutbytte er konkurransevridende, og gir sparebanker et konkurransefortrinn. Det er Konkurransetilsynets vurdering at kundeutbytte kan ha lojalitetsskapende effekter som reduserer kundemobiliteten og være til hinder for velfungerende konkurranse i markedet. Samtidig mener tilsynet at forslaget om fjerning av muligheten til utbetaling av kundeutbytte må ses i sammenheng med utvalgets øvrige endringsforslag, og etterlyser en vurdering av forslagets virkning på konkurransen når det ses i sammenheng med utvalgets øvrige forslag.

Med hilsen

Vegard Aandal-Nilsen  
*fungerende avdelingsdirektør*

*Dokumentet er elektronisk godkjent.*

<sup>1</sup> Sparebankforeningen, Antall sparebanker i Norge, <https://www.sparebankforeningen.no/om/oss/antallsparbanker-i-norge/>

<sup>2</sup> En oversikt over meldte foretakssammenslutninger i bankmarkedet de siste årene er tilgjengelig på Konkurransetilsynets nettsider: [Fusjoner og oppkjøp §16 - Konkurransetilsynet](#)

